

SINTEZA
obiecțiilor și propunerilor (recomandărilor)
la proiectul de lege pentru modificarea articolului 167 din Codul de
procedură penală al Republicii Moldova nr. 122/2003

Participantul la avizare (expertizare)/ consultare publică	Conținutul obiecției/ propunerii (recomandării)	Argumentarea autorului proiectului
Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene Aviz nr. DI/3/041-6980 din 02.07.2019	I. Obiecțiile	
	Lipsa de obiecții	-
	II. Propunerile (recomandările)	
	Lipsa de propuneri	-
Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene Aviz nr. DI/3/041-13143 din 10.12.2019	I. Obiecțiile	
	Lipsa de obiecții	-
	II. Propunerile (recomandările)	
	Lipsa de propuneri	-
Cancelaria de Stat Aviz (Biroul politici de reintegrare) nr. 23-05-3940 din 04.07.2019	I. Obiecțiile	
	Lipsa de obiecții	-
	II. Propunerile (recomandările)	
	Lipsa de propuneri	-
Cancelaria de Stat Aviz (Biroul politici de reintegrare) nr. 23-05-8792 din 11.12.2019	I. Obiecțiile	
	Lipsa de obiecții	-
	II. Propunerile (recomandările)	
	Lipsa de propuneri	-
Avocatul Poporului Aviz nr. 04-3/10-661 din 12.07.2019	I. Obiecțiile	
	Lipsa de obiecții	-
	II. Propunerile (recomandările)	
	Cu referire la termenul de 9 ore stabilit de la momentul privării de libertate specificat în proiect se impune necesitatea argumentării depline care ar justifica acest termen sau a unui alt termen rezonabil în nota informativă, pentru a oferi suficientă claritate normei și exclude arbitrarul. Reiterez că actele normative internaționale și	Se acceptă Nota informativă s-a completat cu argumentări, care justifică termenul de 9 ore pentru întocmirea procesului-verbal de reținere.

	<p>legislația națională, admițând anumite îngrădiri pe tărîmul libertății persoanei, determină anumite criterii clare de aplicare a constrîngerii statale, inclusiv procesual-penale, precum și anumite garanții a drepturilor persoanei în procesul realizării acestei constrîngeri.</p> <p>Reieșind din cele expuse. Avocatul Poporului consideră relevantă promovarea acestui proiect cu luarea în considerare a sugestiilor expuse supra.</p>	
Avocatul Poporului Aviz nr. 12-6/62 din 13.12.2019	I. Obiecțiile	
	Lipsa de obiecții	-
	II. Propunerile (recomandările)	
	Lipsa de propuneri	-
Ministerul Finanțelor Aviz (Serviciul Vamal) nr. 28/11-11258 din 10.07.2019	I. Obiecțiile	
	Lipsa de obiecții	-
	II. Propunerile (recomandările)	
	<p>Propunem alin. (1²) al art. 167 din Codul de procedură penală în următoarea redacție:</p> <p>„(1²) Prin derogare de la prevederile alin. (1) al prezentului articol, în cazul reținerii persoanei în unul din punctele de trecere a frontierei de stat, procesul-verbal de reținere se întocmește în termen de până la 3 ore din momentul aducerii persoanei reținute la organul de urmărire penală, dar nu mai târziu de 9 ore de la momentul privării ei de libertate”.</p> <p>Astfel, reliefăm că termenul de 3 ore în cazul reținerii persoanelor poate fi nerespectat și la alte puncte de trecere a frontierei, nu doar la cele amplasate pe teritoriul altor state. În această ordine de idei, atragem atenția asupra următoarelor: în cazul reținerii unui cetățean străin, implicat în activități infracționale transfrontaliere, în punctul de trecere a frontierei Criva-Mămăliga, doar transportarea persoanei până la organul de urmărire penală a Serviciului Vamal (cel mai apropiat fiind amplasat în or. Bălți), în condiții meteo favorabile, durează mai mult de 2 ore. În continuare relatăm situația în care persoana a fost reținută aproximativ la ora 01:00 și faptul că acesteia urmează să-i fie asigurat un apărător din oficiu, și un interpret, care la acea oră este aproape imposibil de găsit, iar termenul de întocmire a procesului verbal de reținere este limitat la 3 ore, (aici mai calculăm tergiversările legate de necesitatea inspectorului din punctul de trecere a frontierei să coordoneze acțiunile sale cu conducerea, fapt care mai durează aproximativ 30-40 minute) apare situația când persoana este adusă în fața organului de urmărire penală după 3-4 ore din momentul</p>	<p>Nu se acceptă</p> <p>Proiectul este elaborat în scopul asigurării respectării drepturilor și garanțiilor procesuale ale persoanelor reținute în punctele comune de trecere a frontierei de stat.</p> <p>Totodată, nu este justificată modificarea unei norme procesual-penale, în sensul în care standardul de protecție a drepturilor omului să fie coborât, creînd premisele unor abuzuri pentru situații obișnuite de reținere invocînd unele situații excepționale.</p>

	reținerii. Datorită imposibilității de facto de a întruni toate condițiile prevăzute de lege pentru această reținere, făptuitorul trebuie să fie lăsat să plece, ceea ce ar însemna că acesta evită răspunderea pentru fapta infracțională comisă. Reieșind din cele expuse, considerăm oportun de a expune alin. (1 ²) al art. 167 din Codul de procedură penală în redacția propusă supra.	
Ministerul Finanțelor Aviz nr. 15- 06/1084/1251 din 16.12.2019	I. Obiecțiile	
	Lipsa de obiecții	-
	II. Propunerile (recomandările)	
Procuratura Generală Aviz nr. 11- 1d/19-1793 din 05.07.2019	Lipsa de propuneri	-
	I. Obiecțiile	
	Lipsa de obiecții	-
Procuratura Generală Aviz nr. 11- 1d/19-1793 din 05.07.2019	II. Propunerile (recomandările)	
	Procuratura Generală a examinat anterior proiectul de lege pentru modificarea articolului 167 din Codul de procedură penală, elaborat de Ministerul Afacerilor Interne (<i>în prezent număr unic 302/MAI/2019, autor Ministerul Afacerilor Interne</i>). Apreciind eforturile autorilor la elaborarea proiectului și importanța acestuia la aplicarea practică de către reprezentanții organelor de urmărire penală și procurori, întru îmbunătățirea proiectului de lege, Procuratura Generală a propus expunerea lui în altă redacție-prin completarea alineatului (1) al articolului 167 din Codul de procedură penală cu următoarea propoziție: <i>„În cazul reținerii persoanei la punctele de trecere a frontierei de stat, procesul-verbal de reținere se întocmește în termen de 3 ore de la momentul aducerii persoanei reținute la organul de urmărire penală, dar nu mai târziu de 9 ore de la momentul privării ei de libertate”.</i> Aceste dispoziții legale ar constitui excepții de la regula generală privind întocmirea procesului-verbal de reținere în termen de 3 ore de la momentul privării de libertate, ar fi de natură să asigure posibilitatea transportării persoanei, care a fost reținută în orice punct de trecere a frontierei de stat, inclusiv și în cele comune, aflate pe teritoriile altor state, la sediul organului de urmărire penală cu respectarea drepturilor ei la libertate și siguranță și la apărare.	Nu se acceptă Alineatul (1) stabilește procedura generală de reținere, iar alineatul propus pentru completarea articolului 167 stabilește o procedură specială aplicabilă în punctele comune de trecere a frontierei de stat. Proiectul este elaborat în scopul asigurării respectării drepturilor și garanțiilor procesuale ale persoanelor reținute în punctele comune de trecere a frontierei de stat. Totodată, nu este justificată modificarea unei norme procesual-penale, în sensul în care standardul de protecție a drepturilor omului să fie coborât, creînd premisele unor abuzuri pentru situații obișnuite de reținere invocînd unele situații excepționale.
Procuratura Generală Aviz nr. 11- 1d/19-4717 din	I. Obiecțiile	
	Lipsa de obiecții	-
	II. Propunerile (recomandările)	
	Procuratura Generală a examinat anterior	Nu se acceptă

10.12.2019	<p>proiectul de lege pentru modificarea articolului 167 din Codul de procedură penală, elaborat de Ministerul Afacerilor Interne (număr unic 302/MAI/2019) și a propus expunerea lui prin completarea alineatului (1) al articolului 167 din Codul de procedură penală cu următoarea propoziție:</p> <p><i>„În cazul reținerii persoanei la punctele de trecere a frontierei de stat, procesul-verbal de reținere se întocmește în termen de 3 ore de la momentul aducerii persoanei reținute la organul de urmărire penală, dar nu mai târziu de 9 ore de la momentul privării ei de libertate”.</i></p> <p>Aceste dispoziții legale ar constitui excepții de la regula generală privind întocmirea procesului-verbal de reținere în termen de 3 ore de la momentul privării de libertate, ar fi de natură să asigure posibilitatea transportării persoanei, care a fost reținută <u>în orice punct de trecere a frontierei de stat, inclusiv și în cele comune, aflate pe teritoriile altor state</u>, la sediul organului de urmărire penală cu respectarea drepturilor ei la libertate și siguranță și la apărare.</p> <p>Introducerea unui alineat nou (1²) în art.167 din Codul de procedură penală nu corespunde tehnicii legislative, ori, alin.(1¹) din articolul nominalizat reglementează deja că ” <i>Organul de urmărire penală, în timp de o oră după reținerea persoanei, solicită oficiului teritorial al Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat sau unor alte persoane împuternicite de acesta desemnarea unui avocat de serviciu pentru acordarea asistenței juridice de urgență. Solicitarea de a desemna un avocat de serviciu este prezentată în scris, inclusiv prin fax, sau la telefon.</i> ”.</p>	<p>Alineatul (1) stabilește procedura generală de reținere, iar alineatul propus pentru completarea articolului 167 stabilește o procedură specială aplicabilă în punctele comune de trecere a frontierei de stat.</p> <p>Proiectul este elaborat în scopul asigurării respectării drepturilor și garanțiilor procesuale ale persoanelor reținute în punctele comune de trecere a frontierei de stat.</p> <p>Totodată, nu este justificată modificarea unei norme procesual-penale, în sensul în care standardul de protecție a drepturilor omului să fie coborât, creînd premisele unor abuzuri pentru situații obișnuite de reținere invocînd unele situații excepționale.</p>
Institutul de Reforme Penale Nu a prezentat aviz	I. Obiecțiile Lipsa de obiecții II. Propunerile (recomandările) Lipsa de propuneri	 - -
Ministerul Justiției Expertiza juridică nr. 04/6861 din 08.07.2019	I. Obiecțiile Lipsa de obiecții II. Propunerile (recomandările) Articolul 5 § 2 din <i>Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului</i> garantează dreptul oricărei persoane reținute să fie informată, în cel mai scurt termen și într-o limbă pe care o înțelege, asupra motivelor arestării sale și asupra oricărei acuzații aduse împotriva sa. Astfel, convenția impune anumite cerințe de promptitudine în raport cu acțiunile procesuale	 - Se acceptă Se propune următoarea formulare: „procesul-verbal de reținere se întocmește cît mai curînd posibil, dar nu mai tîrziu de 9 ore de la momentul privării ei

	<p>întreprinse (a se vedea <i>Fox, Campbell și Hartley c. Marii Britanii, hot.30.08.1990, §41-42</i>). În scopul asigurării satisfacerii promptitudinii de comunicare a motivelor privării de libertate garantată de CEDO, este necesar a se prevedea expres că, <i>procesul-verbal de reținere se întocmește imediat ce este posibil, dar nu mai târziu decât (se va indica termenul în ore de la momentul privării de libertate și eventual cel al aducerii persoanei reținute la organul de urmărire penală)</i>.</p>	<p>de libertate”.</p>
	<p>Adițional menționăm că, în redacția prezentată („procesul-verbal de reținere se întocmește în termen de până la 3 ore din momentul aducerii persoanei reținute la organul de urmărire penală, dar nu mai târziu de 9 ore de la momentul privării ei de libertate”), proiectul de lege ar risca să nu corespundă standardelor de celeritate în condiția în care măsurile reglementate de stat nu vor fi suficient argumentate. Constatăm că, în nota informativă este indicată durata de două ore necesare deplasării cu mijlocul de transport până la sediul organului de urmărire penală al Direcției regionale Est a IGPF (or. Ștefan Vodă) în cazul reținerii persoanei în punctul de trecere ”Pervomaisc-Cuciurgan”, iar în cazul punctului de trecere „Goianul-Nou-Platonovo” sunt necesare peste patru ore. Astfel, se propune revizuirea termenelor indicate în proiect de 3 și 9 ore în sensul reducerii acestora potrivit argumentelor din notă, fie este necesar de a justifica în nota informativă necesitatea instituirii anume a perioadei maxime de 9 ore.</p>	<p>Se acceptă Nota informativă s-a completat cu argumentări, care justifică termenul de 9 ore pentru întocmirea procesului-verbal de reținere.</p>
	<p>Întru asigurarea stabilității legislației, ce constituie o expresie a principiului securității raporturilor juridice, se propune ca inițiativa de modificare a <i>Codului de procedură penală</i> să fie comasată și examinată odată cu proiectul complex de modificare a acestuia promovat de Ministerul Justiției.</p>	<p>Nu se acceptă Proiectul propus este parte a complexului de măsuri pentru implementarea și dezvoltarea conceptului de control comun la frontiera de stat; scopul final fiind cel de implementare a unui sistem eficient și cuprinzător de management al frontierei de stat. Ministerul Justiției nu a inițiat elaborarea proiectului complex de modificare a Codului de procedură penală,</p>

		iar comasarea și examinarea proiectului, odată cu proiectul planificat a fi promovat de Ministerul Justiției, poate crea situații de tergiversare a implementării și dezvoltării conceptului menționat.
Ministerul Justiției Expertiza juridică nr. 04/12081 din 10.12.2019	I. Obiecțiile	
	Lipsa de obiecții	-
	II. Propunerile (recomandările)	
	<p>În vederea asigurării drepturilor fundamentale ale persoanei reținute recomandăm completarea art. 167 alin. (1²) din <i>Codul de procedură penală</i> prin obligarea organului de urmărire penală de a indica în procesul-verbal de reținere a circumstanțelor care au determinat aplicarea excepției propuse și anexarea, după caz, la materialele cauzei a probelor care le confirmă.</p>	<p>Se acceptă Proiectul s-a completat cu textul „În acest caz, organul de urmărire penală este obligat să indice în procesul-verbal de reținere circumstanțele care au determinat aplicarea excepției și să anexeze, după caz, la materialele cauzei, probele care le confirmă.”.</p>
Centrul Național Anticorupție Raport de expertiză anticorupție nr. ELO19/5968 din 05.08.2019	I. Obiecțiile	
	<p>Potrivit obiectivului specific „Consolidarea capacităților de control al frontierei, de prevenire și combatere a infracționalității transfrontaliere”, prevăzut la pct.12 din Strategia națională de management integrat al frontierei de stat pentru perioada 2018-2023, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr.1101/2018, una dintre măsurile necesare în cadrul controlului la trecerea frontierei este „<i>extinderea conceptului de control comun la frontieră cu Ucraina și implementarea acestuia la frontiera cu România</i>”. Acest lucru este specificat și de către autor în nota informativă.</p> <p>Menționăm că punctele comune de trecere a frontierei moldo-române, care urmează a fi constituite pe viitor, vor putea fi amplasate, atât pe teritoriul României, cât și pe teritoriul Republicii Moldova. Totodată, distanța parcursă de către agenții publici, care au reținut persoana în unul dintre punctele comune de trecere a frontierei moldo-române amplasat pe teritoriul Republicii Moldova, până la sediul organului de</p>	<p>Se acceptă Din proiect s-a exclus textul „care se află pe teritoriul altui stat,”.</p>

urmărire penală (mun. Chișinău), poate fi egală sau chiar mai mare decât distanța pe care aceștia ar parcurge-o de la unul dintre punctele comune de trecere a frontierei moldo-ucrainene amplasat pe teritoriul Ucrainei.

Suplimentar, consemnăm că, controlul la trecerea frontierei moldo-ucrainene, de asemenea, se efectuează în puncte comune de trecere a frontierei situate pe teritoriul Republicii Moldova:

- „Palanca - Maiaki-Udobnoe" (distanța până în mun. Chișinău - 140 km);

- „Criva-Mamalâga" (distanța până în mun. Chișinău - 265 km);

- „Larga-Kelmenți" (distanța până în mun. Chișinău - 253 km);

- „Giurgiulești-Reni" (distanța până în mun. Chișinău - 222 km).

Unele dintre aceste puncte de trecere a frontierei se află la distanțe, relativ, mari față de mun. Chișinău. Spre exemplu, distanța calculată pe hartă (www.distanta.com) din mun. Chișinău până în Cuciurgan (Ucraina), cu condiția deplasării prin punctul Palanca (r-nul Ștefan Vodă), este de aproximativ 239 km.

Prin urmare, deși elaborarea prezentului proiect rezultă din situația actuală creată pe segmentul regiunii transnistrene a Republicii Moldova, considerăm oportună tratarea uniformă a cazurilor de reținere a persoanelor în punctele comune de trecere a frontierei moldo-ucrainene amplasate, atât pe teritoriul Ucrainei, cât și pe teritoriul Republicii Moldova, și totodată, anticiparea tratării diferențiate, pe viitor, a cazurilor de reținere a persoanelor în punctele comune de trecere a frontierei moldo-române amplasate, atât pe teritoriul României, cât și pe teritoriul Republicii Moldova.

Concomitent, există riscul influențării, de către persoana reținută, a persoanei publice, care poate fi de natură diferită (materială, pecuniară, sub formă de amenințări în adresa acesteia sau a membrilor familiei sale), în scopul interpretării ambigue de către cea de a doua, a sintagmei „care se află pe teritoriul altui stat". Cu alte cuvinte, în dependență de situație și interese, persoana publică va avea posibilitatea interpretării eronate a sintagmei „care se află pe teritoriul altui stat", ca rezultat fiind încălcată procedura de reținere, prevăzută în prezentul proiect, cu suportarea consecințelor care decurg din nerespectarea termenelor procedurale.

	<p>În acest sens, art. 230 alin.(2) Cod de procedură penală prevede că: „În cazul în care pentru exercitarea unui drept procesual este prevăzut un anumit termen, nerespectarea acestuia impune pierderea dreptului procesual și nulitatea actului efectuat peste termen”.</p> <p>Suplimentar, alineatul (3) al aceluiași articol stabilește că: „Dacă o măsură procesuală nu poate fi luată decât pe un termen prevăzut de lege, expirarea acestuia impune încetarea efectului acestei măsuri”.</p> <p>Generalizând cele expuse mai sus, conchidem că norma din proiect conține un potențial coruptibil considerabil, manifestat prin posibilitatea interpretării și aplicării ei discreționare, de către persoanele publice interesate, prin ce va fi prejudiciat mersul și rezultatul procesului penal.</p>	
	II. Propunerile (recomandările)	
	Excluderea din proiect a cuvintelor „care se află pe teritoriul altui stat,”.	Se acceptă Din proiect s-a exclus textul „care se află pe teritoriul altui stat,”.
Centrul Național Anticorupție Raport de expertiză anticorupție nr. ELO19/6192 din 10.12.2019	I. Obiecțiile	
	Lipsa de obiecții	-
	II. Propunerile (recomandările)	
	Lipsa de propuneri	-
Costiuc Petr Ivan Recomandare consultare publică	I. Obiecțiile	
	Lipsa de obiecții	-
	II. Propunerile (recomandările)	
	Считаю необходимым дополнить норму предлагаемого пункта (1 ²), после слов: - но не позднее девяти часов с момента лишения свободы; - Дополнить Абзацем следующего содержания: - <i>А при задержании лиц-(а), имеющих гражданство другого государства, незамедлительном, не позднее 2-х часов с момента задержания, извещении Посольства страны гражданином которой является задержанное лицо, и вызове в письменном виде, в том числе по факсу, и/или по телефону- телефонограммой, - консула к задержанному.</i> Основные положения проекта: предлагается дополнить статью 167 Уголовно-процессуального кодекса Республики Молдова частью (1 ²), в соответствии с которой будет сделано исключение из части	Nu se acceptă Proiectul este elaborat în scopul asigurării respectării drepturilor și garanțiilor procesuale ale persoanelor reținute în punctele comune de trecere a frontierei de stat. În acest caz, persoana reținută trebuie să fie adusă cât mai curînd posibil la sediul organului de urmărire penală, pe teritoriul Republicii Moldova, astfel fiind imposibilă invitarea consulului la

	<p>(1), установив четкий способ расчета срока для составления протокола о задержании в случае задержания лица в одном из общих пунктов пересечения государственной границы, находящегося на территории другого государства, а именно до 3 часов с момента приведения задержанного в орган уголовного преследования лица, находящегося на территории другого государства., но не позднее девяти часов с момента лишения свободы. <u>А при задержании лиц-(а), имеющих гражданство другого государства, незамедлительно, не позднее 2-х часов с момента задержания, извещении в письменном виде, в том числе по факсу, и/или по телефону- телефонограммой, Посольство страны гражданином которой является задержанное лицо, и вызове к задержанному - консула посольства;</u></p>	<p>persoana reținută. Totodată, articolul 173, alineatul (2) din Codul de procedură penală, prevede obligativitatea informării imediate, dar nu mai târziu de 6 ore de la reținerea persoanei, cetățean al altui stat, a ambasadei sau consulatului acestui stat, dacă persoana reținută o cere. La fel, conform prevederilor articolului 17, alineatul (1) din Codul de procedură penală, persoana reținută are dreptul să fie asistată sau, după caz, reprezentată de un apărător ales sau de un avocat care acordă asistență juridică garantată de stat, în tot cursul procesului penal.</p>
--	--	---